

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΦΘΙΩΤΙΔΩΝ ΘΗΒΩΝ
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ**

ΧΟΡΗΓΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

ΒΟΛΟΣ 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Το αρχαίο θέατρο Φθιωτίδων Θηβών	
A1. Γενική περιγραφή του χώρου και το ιστορικό των ερευνών	Σελ. 3
A2. Περιγραφή του μνημείου	Σελ. 4
A3. Κατάσταση διατήρησης του μνημείου	Σελ. 4
B. Προτεινόμενες εργασίες και προϋπολογισμός	Σελ. 5-6
Γ. Παράρτημα εικόνων	Σελ. 7-8

A. Το αρχαίο θέατρο Φθιωτίδων Θηβών

A1. Γενική περιγραφή του χώρου και το ιστορικό των ερευνών

Οι ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στη δεκαετία του '90 στα ερείπια της αρχαίας πόλης των Φθιωτίδων Θηβών, που σώζονται πάνω στον τραπεζοειδή λόφο Κάστρο, κοντά στην κοινότητα των Μικροθηβών και σε απόσταση 4 χιλιόμετρα περίπου από τη σύγχρονη κοινότητα της Νέας Αγχιάλου, έφεραν στο φως αρκετά από τα μνημειώδη δημόσια κτίρια της αρχαίας πόλης (αρχαϊκό ιερό της Αθηνάς Πολιάδας, ναός του Ασκληπιού, αρχαίο θέατρο, τμήματα από τα Νεκροταφεία), με πλούσια ευρήματα των Κλασικών, Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων.

Σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές, η σημαντική πόλη των Φθιωτίδων Θηβών δημιουργήθηκε με το συνοικισμό των γειτονικών πόλεων και κωμών, όπως η Πύρασος και η Φυλάκη, ενώ στα μέσα περίπου του 4ου αι. π.Χ. εξελίχθηκε στην πιο εύρωστη και ακμαία πόλη της Αχαΐας Φθιώτιδας.

Μεταξύ των δημόσιων μνημείων της πόλης συγκαταλέγεται και το αρχαίο θέατρο των Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων. Τμήμα του θεάτρου ήλθε στο φως με ανασκαφές που διεξήχθησαν υπό την εποπτεία της κ. Β. Αδρύμη-Σισμάνη, Δρ. Αρχαιολόγου και νύν Διευθύντριας του Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Θεσσαλικών Σπουδών. Η ανασκαφή διεξήχθη το 1992 και το 1993 στα πλαίσια ενός έργου του Γ.Ε.Α., με βάση τις πληροφορίες των περιηγητών του 19ου αι. (W. Leake), των πληροφοριών του F. Stählin και την εύρεση από τους Δ. Θεοχάρη και Γ. Χουρμουζιάδη (1970) μιας επιτύμβιας στήλης με την επιγραφή "ΒΑΚΧΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ" και ενός πήλινου τραγικού προσώπειου που θεωρήθηκαν ενδείξεις για την ύπαρξη καλλιτεχνικής ζωής στην πόλη των Φθιωτίδων Θηβών.

Τότε αποκαλύφθηκαν 11 σειρές λίθινων εδωλίων και 8 κλίμακες ανόδου, το κεντρικό τμήμα του κοίλου με τις εισόδους των παρόδων και τους αναλημματικούς τοίχους και τέλος το σκηνικό οικοδόμημα με τον πλούσιο αρχιτεκτονικό του διάκοσμο. Σε συνέχεια των ερευνών αυτών, το 2010, συνεχίστηκε από την ανασκαφέα η ανασκαφική έρευνα στο χώρο της ορχήστρας και του σκηνικού οικοδομήματος, με τη χορηγία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας, στα πλαίσια των δράσεων του Σωματείου ΔΙΑΖΩΜΑ.

Η έρευνα έφερε στο φως πλούσια ευρήματα, μεταξύ των οποίων και σημαντικά τμήματα του μαρμάρινου διακόσμου της σκηνής, που αντικατοπτρίζουν την αίγλη του μνημείου και κατά συνέπεια τη δύναμη και τον πλούτο της πόλης των Φθιωτίδων Θηβών.

A2. Περιγραφή του μνημείου

Το Θέατρο των Φθιωτίδων Θηβών είναι Ελληνιστικό. Υπάρχει όμως και Ρωμαϊκή φάση, καθώς έγιναν μεγάλης κλίμακας επεμβάσεις για να μετατραπεί το Θέατρο σε Αρένα. Ίσως υπήρχε και παλαιότερη φάση του τέλους του 4ου αι. π.Χ., όπως υπαινίσσεται η παρουσία νομισμάτων, η στρωματογραφημένη κεραμική, καθώς και ένα τμήμα πώρινου κίονα.

Στην Ελληνιστική φάση ανήκουν: οι βαθμίδες των εδωλίων από ηφαιστειακό λίθο (15), οι 8 κλίμακες ανόδου που χώριζαν το κυρίως θέατρο σε 9 κερκίδες, το πλακοστρωμένο διάζωμα και οι αναλημματικοί τοίχοι των παρόδων. Τα εδώλια έχουν ύψος 0,33μ., μήκος 1,40μ. και πλάτος 0,60μ.

Στη Ρωμαϊκή εποχή ανήκουν: το κτίριο της σκηνής που αποτελείται από 4 δωμάτια με υπόγειο, ένα διάδρομο ανάμεσά τους και το προσκήνιο με μια μνημειακή διάωροφη κιονοστοιχία από κίονες με ιωνικά κιονόκρανα και βάσεις, τα παρασκήνια, η περιμετρική κάλυψη του αποχετευτικού αγωγού της ορχήστρας, το προστατευτικό στηθαίο γύρω από την ορχήστρα με εδώλια σε β' χρήση, πάνω στα οποία ήταν στερεωμένα προστατευτικά κιγκλιδώματα και σκιάδια. Για να μετατραπεί το θέατρο σε αρένα, χρειάστηκε εκτός από τα προστατευτικά μέτρα, να διευρυνθεί η ορχήστρα, πράγμα που επιτεύχθηκε με την αφαίρεση μιας σειράς καθισμάτων, μάλλον των προεδρικών. Η Ελληνιστική ορχήστρα δεν ερευνηθήκε ανασκαφικά. Στο τέλος των Ρωμαϊκών χρόνων, στην Παλαιοχριστιανική περίοδο, πάνω στο θέατρο, έγινε μια μεταγενέστερη κατασκευή ενός μονόχωρου κτιρίου.

Με μέγιστη χωρητικότητα 3.000 θεατών, το Θέατρο των Φθιωτίδων Θηβών, φιλοξενούσε παραστάσεις αρχαίου δράματος, μουσικούς αγώνες, και κατά τη Ρωμαϊκή Εποχή θηριομαχίες και αγώνες μονομάχων.

Η θέση του αρχαίου θεάτρου στο πρηνές του λόφου «Κάστρο» που εξασφάλιζε πολύ καλή ακουστική λειτουργία, σε συνδυασμό με την άπλετη θέα που αντίκριζαν οι θεατές στη «χώρα» της πόλης και το λιμάνι της –την Πύρασο- στον Παγασητικό κόλπο, καθώς και στο περίφημο Κρόκιο πεδίο, καθιστούν το οικοδόμημα βασικό μάρτυρα της αισθητικής, της ευμάρειας και της δύναμης της «λαμπροτάτης πόλης» των Φθιωτίδων Θηβών.

A3. Κατάσταση διατήρησης του μνημείου

Η έρευνα στο χώρο του θεάτρου δεν έχει ολοκληρωθεί και φυσικά δεν έχουν γίνει οι απαραίτητες αναστηλωτικές επεμβάσεις. Ζητούμενο αποτελεί η εύρεση πόρων για την ολοκλήρωση της έρευνας στο αρχαίο αυτό θέατρο, με σκοπό την αποκατάστασή του και την απόδοση του στο κοινό, για την οργάνωση σύγχρονων δράσεων που θα στηρίζουν την προβολή της τοπικής πολιτιστικής μας κληρονομιάς και εν γένει τη διατήρηση της ιστορικής μας μνήμης.

B. Προτεινόμενες εργασίες και προϋπολογισμός

Ο Προγραμματισμός των εργασιών και επεμβάσεων θα πραγματοποιηθεί σε δύο φάσεις, οι οποίες αναλύονται παρακάτω:

Φάση Α΄:

- **A1. Αποκάλυψη του κάτω κοίλου μνημείου**
- **A2. Εκπόνηση μελέτης αναστήλωσης του κάτω κοίλου μνημείου**

Με την ολοκλήρωση της α΄ φάσης των εργασιών θα αποκαλυφθεί σε όλη την έκτασή του το κοίλο του κάτω θεάτρου, δεδομένου ότι ήδη έχει αποκαλυφθεί το σκηνικό οικοδόμημα στο μεγαλύτερο μέρος του και η ορχήστρα. Με το πέρας της φάσης αυτής θα έχουμε μία ολοκληρωμένη εικόνα του θεάτρου. Στη συνέχεια πρέπει να εκπονηθεί μελέτη στερέωσης – αναστήλωσης του κάτω κοίλου του θεάτρου.

Φάση Β΄:

- **B1. Υλοποίηση μελέτης αναστήλωσης του κάτω κοίλου του θεάτρου – αναστηλωτικές εργασίες**

Γ. Προϋπολογισμός εργασιών

Α΄ Φάση: 300.000 ευρώ

- A1. Αποκάλυψη του κάτω κοίλου μνημείου:
κόστος 200.000 ευρώ
- A2. Εκπόνηση μελέτης αναστήλωσης του κάτω κοίλου μνημείου:
κόστος 100.000 ευρώ
- **Σύνολο: 300.000 ευρώ**

Β΄ Φάση:

Το κόστος υλοποίησης της μελέτης αναστήλωσης θα προκύψει μετά την εκπόνηση της μελέτης.

Όταν ολοκληρωθούν οι εργασίες αναστηλώσεως στο κάτω κοίλο του θεάτρου θα χαρούμε σε αυτοτελή λειτουργία την καρδιά του μνημείου.

Είναι προφανές ότι ανάλογα με την πρόοδο των χρηματοδοτήσεων θα συνεχιστούν οι εργασίες αποκάλυψης και αναστήλωσης και στα υπόλοιπα μέρη του αρχαίου θεάτρου (Πλήρης αποκάλυψη των παρόδων, όλων των φάσεων του σκηνικού οικοδομήματος, του επιθεάτρου, του περιβάλλοντος χώρου του θεάτρου και πιθανόν της στοάς, η οποία βρίσκεται στην πίσω πλευρά της σκηνής).

Όταν ολοκληρωθούν οι ανασκαφικές εργασίες και οι μελέτες, τότε θα είναι δυνατόν να υποβληθεί ο φάκελος της αναστήλωσης και πλήρους ανάδειξης του θεάτρου για χρηματοδότηση στο Ε.Σ.Π.Α., όπως και το δίκτυο διαδρομών εντός της πόλης των Φθιωτίδων Θηβών με τη σύνδεση του αρχαίου θεάτρου με τα άλλα ήδη ανασκαμμένα δημόσια κτίρια, όπως με την αρχαία αγορά, το ναό της Αθηνάς Πολιάδος, το Ασκληπιείο αλλά και με τα ίδια τα τείχη που σώζονται σε μήκος 8 χιλιομέτρων.

Όμως θα πρέπει να τονιστεί ότι όλα αυτά αξίζουν τον κόπο, αφού μεγάλο μέρος του υλικού βρίσκεται μέχρι σήμερα στο χώρο του αρχαίου Θεάτρου. Τόσο τα εδώλια του κοίλου και οι κλίμακες ανόδου, όσο και η εξωτερική παρειά των αναλημματικών τοίχων των παρόδων κατασκευάστηκαν από ηφαιστειακό λίθο, όπως και το προσκήνιο, ενώ στο σκηνικό οικοδόμημα χρησιμοποιήθηκε και λευκό και πράσινο μάρμαρο. Όλο το υλικό αυτό είναι διαθέσιμο για την μελλοντική αναστήλωση του μνημείου, καθώς δεν έχει γίνει λιθοθηρία από το χώρο του θεάτρου.

Ελπίζουμε ότι στο μέλλον, αφού επιτευχθεί και η υλοποίηση της προτεινόμενης νέας πρόσβασης από την εθνική οδό Βόλου –Αθηνών, το θέατρο των Φθιωτίδων Θηβών θα είναι δυνατόν να συνεχίσει την αρχαία λειτουργία του με τον ίδιο τρόπο φιλοξενώντας παραστάσεις αρχαίου δράματος και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παραμένοντας έτσι ένα ζωντανό μνημείο στη φυσική του θέση, άμεσα συνδεδεμένο με το φυσικό του περιβάλλον, γόνιμο πλέον και ενεργό στοιχείο της σύγχρονης πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Είναι γνωστός εξάλλου ο διττός χαρακτήρας των αρχαίων θεάτρων που από τη μια πλευρά ψυχαγωγούσαν τους θεατές, ενώ από την άλλη, μέσω του διαλόγου, διαμόρφωναν τις βασικές αρχές της δημοκρατίας.

Βόλος 03 Φεβρουαρίου 2011
Βασιλική Αδρύμη – Σισμάνη
Διευθύντρια συστηματικής ανασκαφής του θεάτρου
Προϊσταμένη Αρχαιολογικού
Ινστιτούτου Θεσσαλικών Σπουδών

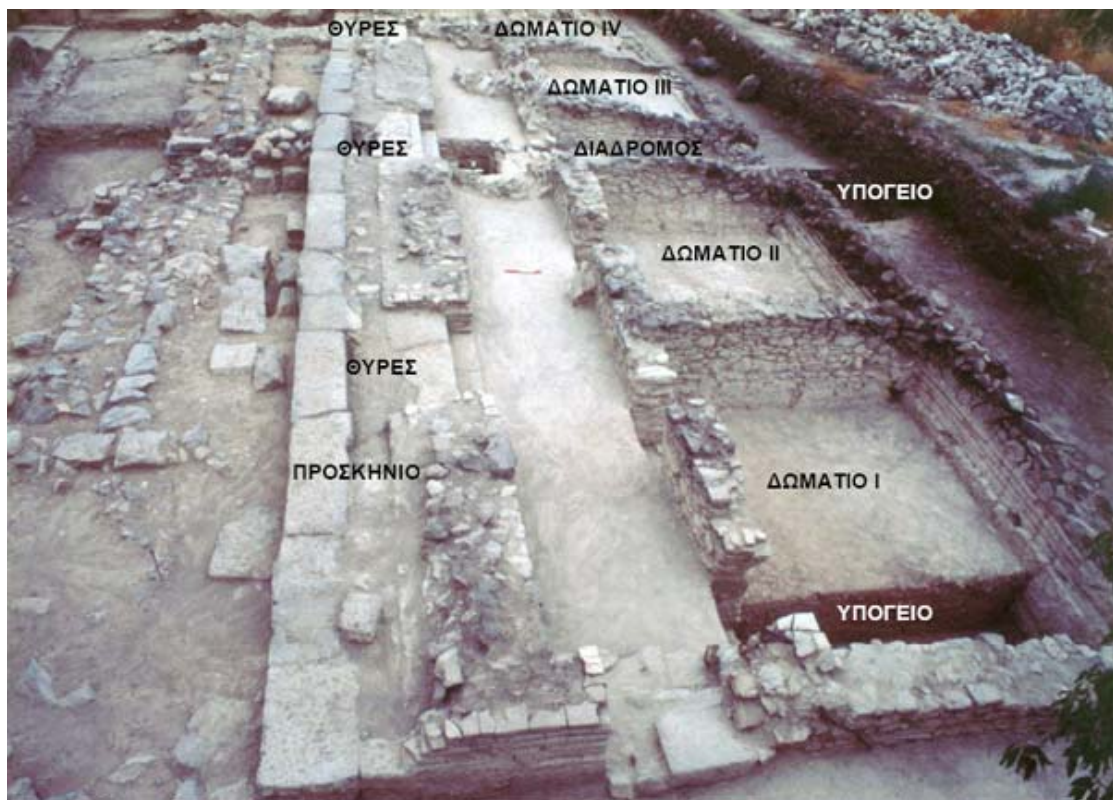
Το αρχαίο θέατρο Φθιωτίδων Θηβών . Γενική άποψη της ορχήστρας και της σκηνής από το κοίλο.

Το αρχαίο θέατρο Φθιωτίδων Θηβών . Γενική άποψη του κοίλου □ του κάτω θεάτρου

Το αρχαίο θέατρο Φθιωτίδων Θηβών . Αρχιτεκτονικά μέλη από την πρόσοψη της ρωμαϊκής σκηνής

Το αρχαίο θέατρο Φθιωτίδων Θηβών. Γενική άποψη της ρωμαϊκής σκηνής